

ΚΕΙΜΕΝΟ I

Το νόημα της Ευρώπης

Η Ευρώπη είναι μια μορφή πολιτισμού. Του πολιτισμού που ως τώρα τουλάχιστον κυριάρχησε και κυριαρχεί στην οικουμένη. Για να συλλάβουμε το νόημά του πρέπει να ανατρέξουμε στις πρώτες πηγές του. Από εκεί θα οδηγηθούμε για να γνωρίσουμε τις αξίες που τον διέπουν και τις δημιουργικές δυνάμεις που τον κινούν.

Η «πρωταρχία του λόγου» και «η αξία του ανθρώπου ως φορέα του λόγου» και συνεπώς και ως φορέα της «ελευθερίας του λόγου» είναι ίσως το σημείο από όπου πρέπει να ξεκινήσουμε για να καταλάβουμε τι διακρίνει το νόημα της Ευρώπης από τα νοήματα άλλων πολιτιστικών κύκλων και – για να μην πελαγοδρομούμε– από τα νοήματα που διέπουν τους δύο μεγάλους πολιτισμούς που ακόμα σήμερα υπάρχουν.

Αποστολή της Ευρώπης στην ολότητά της είναι να καλλιεργήσει εις βάθος το πολιτιστικό της ιδεατό νόημα, πλησιάζοντάς το, κατά το μέτρο του δυνατού σε ανθρώπινες δυνάμεις.(...)

Για να γίνει όμως αυτό, πρέπει να ξεπεράσει και η καθαυτή Ευρώπη την κρίση που διέρχεται. Αρνητικά πρέπει να ξεπεράσει τη σημερινή της υποτέλεια στην τεχνική πρόοδο και θετικά να ανανεώσει την πνευματική της φυσιογνωμία, αναζητώντας στα σπλάχνα της, στις πηγές της.(...)

Αντιφάρμακο σε αυτή τη νοσηρή πορεία, που διόλου δεν αποκλείεται, είναι ένα μόνο: η επιστροφή στον άνθρωπο. Και επιστροφή στον άνθρωπο σημαίνει επιστροφή στον ανθρωπισμό, σε όλες τις πράξεις και τις σκέψεις που κάνουν τον άνθρωπο άρχοντα και όχι δούλο της ύλης. Όχι δούλο της τεχνικής, που προορισμός της είναι να κάνει αφέντη της ύλης τον άνθρωπο και που από το άμετρο και το λαίμαργο και το απείθαρχο της επιδίωξης, τον κατέστησε δούλο της. Στην κληρονομιά της καθαυτή Ευρώπης υπάρχει ο άρτιος άνθρωπος, ο άρχοντας, και ο δίκαιος συσχετισμός του με τον γύρω του υλικό κόσμο. Εκεί θα αναζητήσουμε το παράδειγμα, το κριτήριο, το πολιτικό αστέρι της πορείας μας. Στον αρχαίο ελληνικό κόσμο κατά το πλείστον θα το βρούμε και από αυτόν θα πρέπει να ξεκινήσουμε.

Κωνσταντίνος Τσάτσος, περ. «Ευθύνη», τ. 24, διασκευασμένο

ΚΕΙΜΕΝΟ II

Ελληνισμός και Ευρώπη

Πηγαίνουμε με την Ευρώπη γιατί εκεί βρίσκονται για μας οι εγγυήσεις της πολιτικής, πνευματικής και εθνικής ελευθερίας. Από την Κοινή Αγορά περιμένουμε

ότι θα μας βγάλει από τη στενότητα των σημερινών μας οριζόντων και ότι θα ανοίξει δρόμους που θα επιτρέψουν, στο σύνολο του ελληνικού λαού, να ζήσει, σε καμιά εικοσαριά χρόνια, πολύ καλύτερα από ό,τι σήμερα ζει. Μέσα στα πλαίσιά της, υπάρχει και η ελπίδα να μας δοθούν καινούριες ευκαιρίες για ευρύτερη δράση στο γνώριμο μας χώρο της Ανατολικής Μεσογείου, με τον οποίο μας ενώνουν τόσο ιστορικοί και πνευματικοί δεσμοί. Μπορούμε δηλαδή να ξαναγίνουμε αυτό που υπήρξαμε πολλές φορές στην ιστορία: ο συνδυασμός κρίκος ανάμεσα στη Δύση και την Εγγύς Ανατολή. Οι νέες αυτές προοπτικές προϋποθέτουν, βέβαια, μεγάλη προσπάθεια από μέρους μας, θέληση ισχυρή, πρόγραμμα, μέθοδο, οργανωτικές ικανότητες. Προϋποθέτουν επίσης μορφωτικό επίπεδο που σήμερα μας λείπει. [...] Χωρίς ανάλογη εργασία για την παιδεία μας, η όλη προσπάθεια θα κινδυνεύσει να πάει χαμένη. Δεν πρέπει να παύσουμε να το τονίζουμε στους πολιτικούς μας και να απαιτούμε απ' αυτούς να δώσουν επί τέλους στην εκπαίδευση του ελληνικού λαού την πραγματική της σημασία που είναι πρωταρχική.

Δεν είναι ορθό, ωστόσο, οι δικαιολογημένες ανησυχίες να γίνουν φόβοι υπέρμετροι. Δεν πιστεύω ότι κινδυνεύει η εθνική μας υπόσταση επειδή πρόκειται να συνεταιριστούμε στενότερα με έθνη φιλελεύθερα και φιλειρηνικά, διατηρώντας την οργάνωση μας σαν αυτοκέφαλο Κράτος. Τουλάχιστο εμείς, όσοι συντηρούμε κάτι από την παράδοση του Ελληνισμού της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, δεν φοβόμαστε τη συμβίωση με άλλες εθνότητες. Τουναντίον μας φαίνεται πως είναι μια φυσική κατάσταση για τους Έλληνες να κινούνται σε μεγάλους γεωγραφικούς χώρους και να συγχρωτίζονται με πολύγλωσσα πλήθη. Είναι πάντα πιθανό ο ξεριζωμένος μετανάστης να υποφέρει πολλά από τους ξένους και στο τέλος να χάσει την εθνική προσωπικότητα του. Όταν όμως ο Ελληνισμός είναι συμπαγής και ριζωμένος στον τόπο με προαιώνιες ιστορικές παραδόσεις, δεν μπορώ να διανοηθώ ότι θα αλλοιώσει κανείς την εθνική του συνείδηση, θεληματικά ή αθέλητα. Μήπως η παλαιά Αυτοκρατορία των Αψβούργων κατόρθωσε ποτέ να αφομοιώσει τους Σλάβους υπηκόους της; Μήπως η Αγγλία κατόρθωσε να αφομοιώσει τους Ιρλανδούς, που μιλούσαν, ωστόσο, την ίδια γλώσσα μαζί της; Μήπως οι Ρώσοι μπόρεσαν να αφομοιώσουν τις εθνότητες του Καυκάσου; Δεν είναι τόσο απλή υπόθεση η διάλυση του εθνισμού ενός ολόκληρου λαού.

Ο σύγχρονος Ελληνισμός έχει πνευματικά κεφάλαια ανεκτίμητα, όχι δανεισμένα, αλλά δικά του στ' αλήθεια: την ανθρωπιστική του παράδοση, την Ορθόδοξη Εκκλησία, το πνεύμα του Εικοσιένα. Ας προσθέσουμε σ' αυτά και τη νεοελληνική λογοτεχνία που μπορεί να μην είναι μεγάλη, είναι όμως η φωνή της καρδιάς του έθνους, για τούτο, χωρίς αυτήν δεν θα ολοκληρωθεί ποτέ η εθνική μας παιδεία. Αν στηρίξουμε καλά στις βάσεις αυτές την αγωγή των παιδιών μας, δεν έχουμε λόγους να φοβόμαστε για το μέλλον του Ελληνισμού. Όσο για τις πρακτικές του ικανότητες στο διεθνή στίβο δεν θα τις κρίνουμε ως ασήμαντες και περιφρονητές, όταν αναλογιστούμε ότι ο μικρός αυτός λαός, μ' όλη του τη φτώχεια, ξεκινώντας από το τίποτα, κατάφερε, σε ολίγες δεκαετίες, να δημιουργήσει τον τρίτο εμπορικό στόλο της οικουμένης. Με τα δεδομένα αυτά, πιστεύουμε ότι ο Ελληνισμός μπορεί όχι μόνο να διατηρήσει την οντότητα του, μέσα στις ιστορικές συνθήκες, αλλά και να προκόψει και να ευημερήσει, αν θέλει να δουλέψει και αν, βέβαια, υπάρχει ειρήνη επί γης.

Γιώργος Θεοτοκάς, «Πολιτικά Κείμενα», διασκευασμένο

ΚΕΙΜΕΝΟ ΙΙΙ

Η ΝΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Ο γερμανός νομπελίστας Γκύντερ Γκρας δημοσίευσε το παρακάτω ποίημά του στην γερμανική εφημερίδα Süddeutsche Zeitung.

Ό,τι με την ψυχή ζητούσες και νόμιζες πως είχες βρει
τώρα το εξοβελίζεις, για σκουπίδι το περνάς.

Ολόγυμνη σαν οφειλέτης διαπομπεύεται, υποφέρει η χώρα εκείνη
που έλεγες και ξανάλεγες πως χάρη της χρωστάς.

Στη φτώχεια καταδικασμένος τόπος, τόπος που ο πλούτος του
στολίζει τώρα τα μουσεία: λάφυρα που φυλάς Εσύ.

Χώρα που ζει πια δίχως δίκιο, με τη δύναμη αυτών που έχουν πάντα δίκιο
να της σφίγγει κάθε μέρα το ζωνάρι πιο σφιχτά.

Κι όμως απείθαρχη η Αντιγόνη μαυροφορεί - σ' όλη τη χώρα
πενθοφορεί ο λαός της που κάποτε σε είχε φιλέψει, σε είχε δεχθεί.

Μα η κουστωδία του Κροίσου έχει στοιβάξει έξω απ' τη χώρα,
στα δικά σου θησαυροφυλάκια, τα αστραφτερά μαλάματα.

Εν χορώ θα ρίξουν οι θεοί κατάρα σ' ότι σου ανήκει,
μια κι είναι βούλησή σου τον Όλυμπο τους να πουλήσεις .

Ανούσια πια θα μαραζώσεις δίχως τη χώρα,
που το δικό της πνεύμα σε επινόησε, Ευρώπη.

(απόδοση στα ελληνικά: Σπύρος Μοσκόβου)

ΘΕΜΑ Α

Στο πλαίσιο μιας εργασίας με θέμα την Ευρωπαϊκή Ένωση διαβάσατε το Κείμενο Ι.
Να ενημερώσετε τους συμμαθητές σας για το περιεχόμενό του γράφοντας ένα
περιληπτικό κείμενο 60-80 λέξεων.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Β

Ερώτημα 1^ο

Ποια είναι η άποψη του συγγραφέα του Κειμένου II για το μέλλον της Ελλάδας μέσα στην Ευρώπη; Πιστεύει ότι θα μπορέσει να διατηρήσει ακέραιη την οντότητά της. με ποιον τρόπο θα το πετύχει αυτό; (60-80 λέξεις)

Μονάδες 15

Ερώτημα 2^ο

A) Συγκρίνοντας τα Κείμενα I και II ποια αποτελέσματα θα μπορούσαμε να διατυπώσουμε σχετικά με τους τρόπους που μπορεί η Ελλάδα να διατηρήσει ακέραια τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης; (80-100 λέξεις)

Μονάδες 9

B) Ποιους μηχανισμούς συνοχής χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου I και τι δηλώνει ο καθένας από αυτούς;

Μονάδες 6

Ερώτημα 3^ο

A) Να γράψετε από ένα παράγωγο επίθετο για καθένα από τα παραπάνω ουσιαστικά του Κειμένου I : **πολιτισμού, οικουμένη, πρωταρχία, υποτέλεια, ανθρωπισμό**. Έπειτα να χρησιμοποιήσετε το καθένα από τα επίθετα αυτά μέσα σε αντίστοιχα ονοματικά σύνολα.

Μονάδες 5

B) Η τελευταία παράγραφος του Κειμένου II «Ο σύγχρονος ελληνισμός...επί γης» είναι αναπτυγμένη με συνδυασμό μεθόδων. Με ποιους τρόπους είναι αναπτυγμένη; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 3

Γ) Να δώσετε δύο διαφορετικούς τίτλους στο Κείμενο I χρησιμοποιώντας στον πρώτο την κυριολεκτική χρήση της γλώσσας και στο δεύτερο τη μεταφορική.

Μονάδες 2

ΘΕΜΑ Γ

Εκμεταλλεούμενοι τρεις τουλάχιστον κειμενικούς δείκτες να παρουσιάσετε το θέμα που κατά την άποψή σας κυριαρχεί στο Κείμενο III. (150-200 λέξεις)

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Δ

Η απόκτηση ενιαίας ευρωπαϊκής ταυτότητας, αποτελεί κρίσιμη προϋπόθεση για την πολιτική ενοποίηση της Ευρώπης, που παραμένει το μεγάλο ζητούμενο της εποχής μας. Να προσδιορίσετε ποια χαρακτηριστικά θεωρείτε πως συνθέτουν μια ενιαία ευρωπαϊκή ταυτότητα για τους πολίτες σε μια ομιλία σας στη Βουλή των Εφήβων. (300-400 περίπου λέξεις)

Μονάδες 30